

ÖZET

Kişinin en temel haklarından olan vücut bütünlüğü ve yaşama hakkı kapsamında kişileri iyileştirmek açısından organ ve doku nakli operasyonları hem ülkemizde hem de Dünyada giderek önem kazanmakta buna bağlı olarak bu konuya ilişkin işlenen suçlar da giderek artmaktadır.

2238 sayılı Organ ve Doku Nakli Hakkında Kanun tarafından oldukça sıkı şartlara bağlanan organ ve doku nakilleri hakkında suçlar da Türk ceza hukukunda iki ayrı kanunda düzenlenmiştir. Bunlardan ilki 2238 sayılı Organ ve Doku Nakli Hakkında Kanun ikincisi ise Türk Ceza Kanunu'dur.

Organ ve doku nakline ilişkin suçlar Türk Ceza Kanunu'nun 91. maddesinde düzenlenmiş olup, bu maddede beş farklı suç tipine yer verilmiştir. Bu suçlar yaşayan kişiden organ ve doku alınması suçu, ölüden organ ve doku alınması suçu, organ ve doku satın alma, satma, satılmasına aracılık etme suçu, hukuka aykırı olarak alınmış organı veya dokuyu saklama, nakletme ve aşılama suçu ve belli bir çıkar karşılığında organ ve doku teminine yönelik olarak ilan veya reklam verme veya yayınlama suçudur. Aynı madde kapsamında mağdurun organ ve doku alınırken ölmesi durumunda kasten öldürmeye ilişkin hükümler uygulanacağı belirtilmiş, bir kısım suçların örgüt faaliyeti altında işlenmesi haline ilişkin olarak da nitelikli hal düzenlenmiştir. Ayrıca Kanun'un 92. maddesinde bir zorunluluk hali düzenlemesine yer verilmiş; 93. maddesinde ise bir etkin pişmanlık hali düzenlenmiştir.

Çalışmamız kapsamında da Türk Ceza Kanunu'nun 91. maddesinde yer alan suçlar ceza hukuku anlamında değerlendirilecek ve bu kapsamda suçun unsurları, kusurluluğu kaldıran yahut azaltan haller, suça etki eden diğer haller ve yaptırımını incelenecektir.

ABSTRACT

Organ and tissue transplant operations are becoming increasingly important both in our country and in the world with respect to healing people within the scope of the right to life and physical integrity, which is one of the basic human rights. Therefore, the crimes committed on this issue are increasing too.

Criminal offenses related to organ and tissue transplants, which are subject to strict conditions by the Law No. 2238 on Organ and Tissue Transplantation, are also regulated in two separate codes of Turkish criminal law. The first one of these is Law No. 2238 on Organ and Tissue Transplantation and the other is Turkish Penal Code.

Crimes related to organ and tissue transplantation are regulated in Article 91 of the Turkish Penal Code, in which five types of crimes are cited. These crimes are the crime of taking organs and tissues from the living person, the crime of taking organs and tissues from the dead body, the act of buying selling or intermediating the trading of the organ and tissue, the crime of storing, grafting and transplanting organs and tissues taken illegally and the crime of advertisement in connection with the harvesting and donation of organs and tissues. Under the same article, it is stated that the provisions regarding the intentional killing shall apply in the case of death of the victim during taking of organ or tissue, and certain crimes under organizational activity are regulated as aggravated form of that crime. In addition, Article 92 of the Law regulates a state of necessity while Article 93 regulates a state of contrition.

Within the scope of our study, the crimes cited in Article 91 of the Turkish Penal Code will be assessed in the context of penal law and the elements of the crime and excusatory and mitigating causes will be analyzed.